

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/9379,Konferencja-naukowa-Dachau-niemiecki-oboz-koncentracyjny-miejsce-martyrologii-d.html>
28.02.2026, 21:06

Konferencja naukowa „Dachau - niemiecki obóz koncentracyjny miejscem martyrologii duchowieństwa polskiego (1939-1945)” - Warszawa, 15 kwietnia 2015

15.04.2015

15 kwietnia 2015 r, w 70. rocznicę wyzwolenia obozu, odbyła się konferencja naukowa „Dachau - niemiecki obóz koncentracyjny miejscem martyrologii duchowieństwa polskiego (1939-1945)”. Obrady miały miejsce w Centrum Edukacyjnym IPN im. Janusza Kurtyki „Przystanek Historia” (ul. Marszałkowska 21/25, Warszawa).

***

Gdy się spełni cud, że wyjdziecie stąd żywi, piszcie i mówcie o tym, co oni z nami tutaj robili (ks. L. Stępnia, więzień KL Dachau).

„Przez długie lata prawda o martyrologii duchowieństwa polskiego w czasie II wojny światowej w Dachau była umyślnie przemilczana na podobieństwo prawdy o ofiarach Katynia”. Powyższe zdanie wypowiedział w 1999 r. abp Kazimierz Majdański, więzień Dachau.

Władze komunistyczne PRL pozwalały pisać o niemieckich obozach koncentracyjnych, ale świadomie unikały napisania prawdy o skali tragedii, jaka dotknęła polski Kościół katolicki oraz polskie duchowieństwo w czasie II wojny światowej. W kręgu historyków, zwłaszcza Kościoła, zainteresowanie tematyką obozową odżyło po 1989 r. w związku z procesami beatyfikacyjnymi 108 męczenników ostatniej wojny, wyniesionych na ołtarze w 1999 r., oraz drugiej grupy męczenników, których procesy beatyfikacyjne są w toku.

Papież Jan Paweł II, wynosząc wielu z nich w poczet błogosławionych, w 50. rocznicę wyzwolenia obozu przypomniał o ofiarach, jakie w czasie II wojny światowej poniósł Kościół katolicki w Polsce: *Żadne słowo nie zdoła wyrazić pełni udręki jakie stały się Waszym udziałem. W czasie ucisku i poniżenia, w miejscu rozszalałego zła, pozostaliście niezłomni i wierni. W otchłani okrucieństwa i nienawiści, tam, gdzie postanowiono zniszczyć człowieka i podeptać jego godność, trwaliście mężnie i heroicznie jak zwiastunowie nowej cywilizacji opartej na prawdzie, dobru, szacunku do życia i sprawiedliwości.*

29 kwietnia 2015 r. mija 70. rocznica wyzwolenia przez armię amerykańską niemieckiego obozu koncentracyjnego Dachau, miejsca eksterminacji duchowieństwa polskiego w latach 1939-1945. W Dachau uwięziono 1777 polskich kapłanów diecezjalnych i zakonnych (na 2720 uwięzionych kapłanów), na 1030 zamordowanych 868 - to polscy kapłani. W środku piekła, jakim było Dachau, polscy kapłani zachowali ludzką godność. Zapominając o własnej nędzy, służyli innym cierpiącym. Wiedzieli, że na ich świadectwo czekają wszyscy współwięźniowie. Wiedzieli, że dawać świadectwo to ich powołanie, niezależnie od warunków i miejsca. Jesteśmy im winni przekazanie przyszłym pokoleniom pełnej wiedzy na ten temat.

Aresztowania księży odbywały się zgodnie z rozporządzeniem Heinricha Himmlera. Chodziło o

masowe usunięcie duchownych – by Kościół polski praktycznie przestał istnieć. Realizacja tego programu była jednym z warunków wyniszczenia narodu polskiego, co odbywało się także poprzez osadzanie i likwidację w obozach koncentracyjnych.

Po dojściu Adolfa Hitlera do władzy, w pobliżu miasteczka Dachau w Bawarii, niedaleko Monachium, 22 marca 1933 r. z rozkazu Heinricha Himmlera założono pierwszy obóz koncentracyjny w Niemczech. Podstawą jego istnienia – jak i późniejszych obozów koncentracyjnych – było rozporządzenie *o ochronie narodu i państwa* z 28 lutego 1933 r. Powstał na specjalnie w tym celu wybranym bagnistym terenie o niezdrowym, wilgotnym klimacie. Szczególnie dokuczliwe było to jesienią i zimą, gdy więźniowie godzinami musieli stać na placu apelowym. Profesor Eugeniusz Romer w swej ekspertyzie geograficznej z dnia 11.12.1945 r., złożonej w poczet dowodów w procesie Rudolfa Hössa pisał: *Miejsca typu Dachau [...] życie od lat tysiąca omijało, a contrario czyhała tam śmierć.*

Dachau z dwóch powodów zasługuje na szczególną uwagę: było najstarszym, istniejącym od 1933 r. obozem koncentracyjnym, traktowanym przez Niemców jako wzorcowy. To także centralny ośrodek eksterminacji duchowieństwa w okupowanej Europie, ze szczególnym okrucieństwem – duchowieństwa polskiego. Celem władz obozowych było unicestwienie więźniów poprzez ciężką pracę, głód, brutalne metody postępowania, badania pseudomedyczne i „transporty inwalidów” – zaliczano do nich chorych, inwalidów i starców – trwające do końca 1944 r.

Większość aresztowanych i uwięzionych – w ramach akcji niszczenia inteligencji polskiej – księży pochodziła z terenów wcielonych po wrześniu 1939 do Rzeszy: Wielkopolski – Ziemi Zachodnich – Reichsgau Wartheland (województwo poznańskie oraz część województwa łódzkiego); Pomorza – Reichsgau Danzig – West-Preussen (Gdańsk, część Prus Wschodnich oraz województwo pomorskie); Śląska – Prowincja Schlezien (część województwa krakowskiego i kieleckiego – tzw. rejencja katowicka). Z ziem obejmujących centralne województwa przedwojennej Polski została utworzona Generalna Gubernia – przypadł jej los kolonii Wielkiej Rzeszy – obejmująca m.in. większość archidiecezji warszawskiej.

Ks. Józef Kubicki, b. więzień Dachau (nr obozowy 22665) pisał: *„W ciągu pięciu lat spędzonych w Dachau, widziałem nieludzkich katów oraz bohaterów męczenników,(...) byli wśród nich biskupi, kapłani, seminarzyści. Szli do gazu z zawołaniem: za Boga i Ojczyznę. Kto robi im tablicę, by nie poszli w niepamięć”.*

dr Anna Jagodzińska, IPN

Foto: Piotr Życieński

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Teczki personalne więźniów

[illegible][illegible]

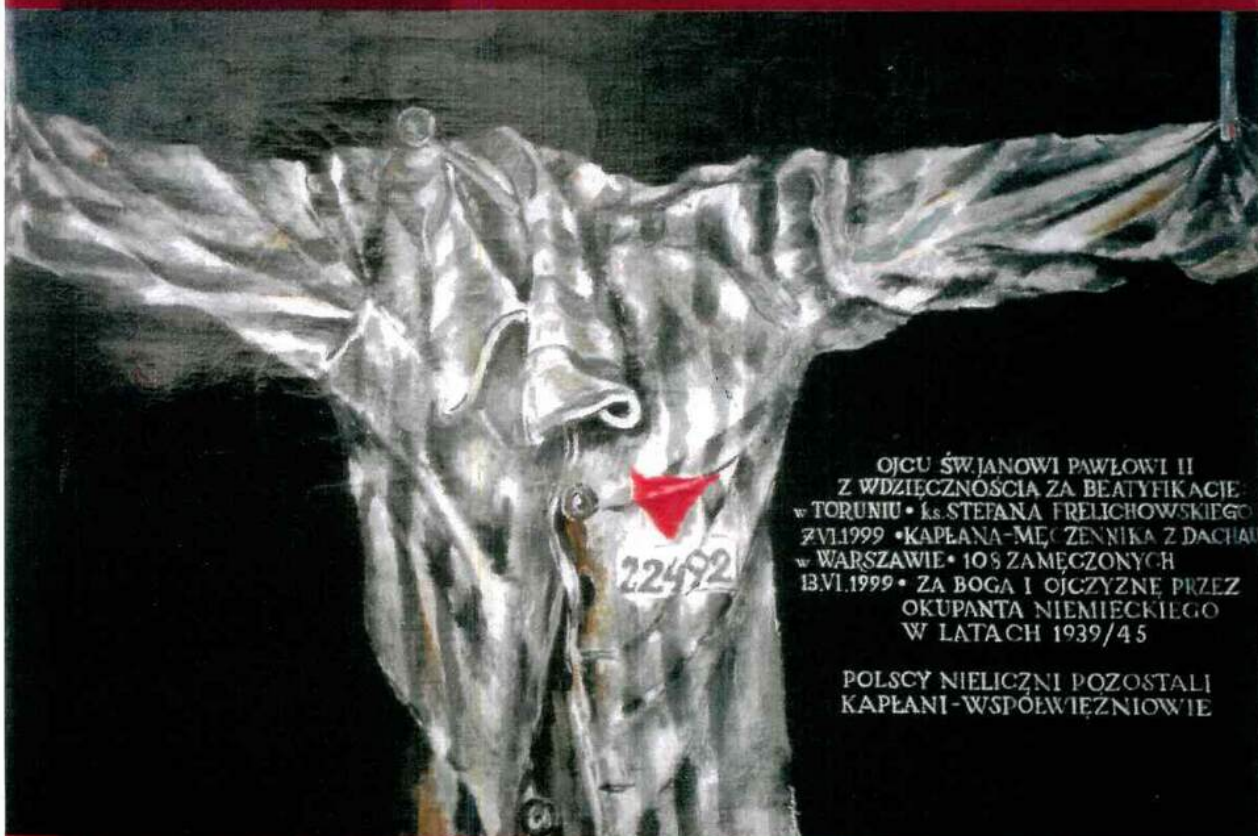
Dachau_fotPzycienski104.JPG

Instytut Pamięci Narodowej
zaprasza na konferencję naukową
w 70. rocznicę wyzwolenia KL Dachau

DACHAU

NIEMIECKI OBÓZ KONCENTRACYJNY MIEJSCEM
EKSTERMINACJI DUCHOWIEŃSTWA POLSKIEGO
(1939–1945)

OJCU ŚW. JANOWI PAWŁOWI II
Z WDZIECZNOŚCIĄ ZA BEATYFIKACJĘ
w TORUNIU • ks. STEFANA FRELICHOWSKIEGO
2.VI.1999 • KAPŁANA-MŁCZENNIKA Z DACHAU
w WARSZAWIE • 105 ZAMĘCZONYCH
13.VI.1999 • ZA BOGA I OJCZYZNĘ PRZECZ
OKUPANTA NIEMIECKIEGO
W LATACH 1939/45

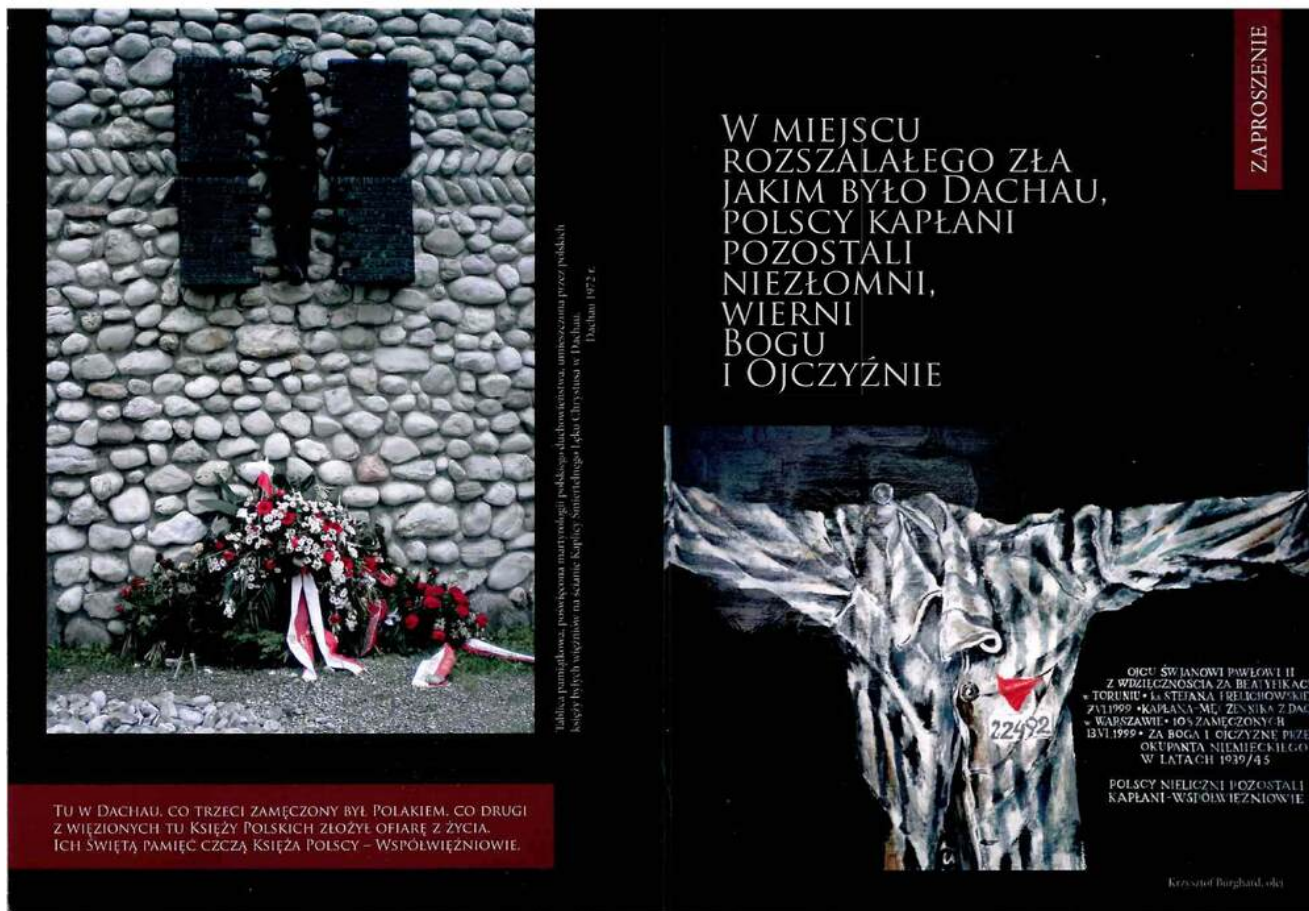
POLSCY NIELICZNI POZOSTALI
KAPŁANI-WSPÓLEWIEŹNIOWIE

15 kwietnia 2015 r. środa, godz. 10:00–17:00

PRZYSTANEK HISTORIA Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki

Warszawa, ul. Marszałkowska 21/25

SKMBT_C35150323124000.jpg

Dachau fotPzyciński001.JPG

Pliki do pobrania

[Program konferencji \(pdf, 327.03 KB\)](#)